

po jeziku nemškem in latinskem? Kdo ga je takrat grajal, kdo ga takrat preganjal? In jaz mislim, da smo vendar se precej dobro nemški in latinski naučili! Dandanes pa se nekaj družega godi. Ali gospodje vi na desni ne silite nemščine v ljudske slovenske šole? Al ni to utrakvizem? popolnoma utrakvizem? Tu je dober, tu sem ga hočete s silo dobiti, iz srednjih šol pa ga siloma preganjate! Tam nemški jezik v šolo silite, tukaj slovenski jezik preganjate iz nje! Utrakvizem za bistro slovenske glave ni nobena težava. Ako pogledamo okoli nas, ki v srednjih šolah kar nič slovenskega slišali nismo, vidimo vendar, da so nekateri se precej dobro naučili slovenskega jezika, in mi v tej zbornici imamo celó dva čislana pesnika med nami: gosp. Dežmana in gosp. dr. Razlaga, ki sta se slovenskega celó tako naučila, da sta zlagala sloveče pesmi! (Veselost.) Tedaj vse to, kar se utrakvizmu ugovarja, je po djanskih skušnjah čisto prazna reč; naj se raji kar naravnost reče: „Mi nočemo slovenščine v šoli!“ Gospod Dežman bi bil svoj obširen govor lahko okrajšal s tem, da bi bil rekel: „slovenščine za nobeno ceno nočemo v srednje šole.“ Na to je meril ves njegov govor; mi pa moramo zagovarjati ravnopravnost našega národnega jezika ravno zato, ker ne maramo v Avstriji za tisto nemško kulturo iz Bismarkove države, ki se nam silovito vriva od več strani; mi hočemo v Avstriji ostati in obstati, in zato moramo skrbeti, da nas ne bode niti Bismark požrl niti pogoltnila Italija. Toraj dajmo vsaj to malo na oltar domovine, da se nam ne bode očitalo, da smo v središču slovenskega naroda skopi s tisto pripomočjo, katera je za pospeh šolskega književstva potrebna, in da se nam ne bo zmirom sramotno oponašalo: „Saj nimate knjig, da bi vaš jezik mogel v šolo priti!“ —

Iz poročila v „Novicah“ je znano, da je z večino glasov obveljal predlog deželnega odbora o podpori izdavanja slovenskih šolskih knjig.

Jugoslavenstvo

* „Velebit“, zabavnik Hrvatske mladine — se zove knjiga, ki jo meseca avgusta namerava izdati Hrvatska mladež društva „Velebit“ v Beču, bode obsegala 20 tiskanih pól in za predplatnike stala samo 1 gold. Pozneje bode cena jej poskočila. Obsegal bode „Velebit“ pesmi, novele, humoreske, življenjepise, zgodovinske értice itd. Predplačilo naj se pošlje do konca maja pod adresó društva Wien, V. Wehrgasse 1. Nadjati se je obilih naročnikov, ker to je prvi pot, da Hrvatska mladež s svojim delom stopi na javnost.

* „Uspomena na senj“ je naslov narodni Trambanki, ki jo je zložil Ivan Šah, učitelj v Zagrebu, in posvetil učiteljski „zadruzi“ za podporo učiteljskih sirot. Cena jej je 25 soldov. Zarad blagega namena naj bi čitalnice, ki v programu svojem imajo tudi plese, naročile si lepo narodno trambanko.

Naši dopisi.

Iz Dunaja 1. marca. — V Dunajskih časnikih samih berete razpore med liberalno stranko, ki se cepi na demokratično liberalno in vladno liberalno; iz tega razcepa pa izvira tudi nasprotstvo zoper ministerstvo od stranke demokratično liberalne, ki danes le še bolj v žerjavici tli, mahoma pa utegne švigniti v plamen, po katerem ministerstvo ostane pogorelec. Časniki, ki so glasilo tej stranki, udarjajo najbolj po finančnem ministru; al podoba je, da po enem bijejo, čuti naj pa udarec še več družih. Najbolj je liberalce te vrste raz-

kačilo to, da ministerstvo ni hotelo štempelja za časnike odpraviti; al zmaga s 15 glasovi, in ta še s pomočjo družih strančarjev, je prava Pyrhova zmaga, po kateri bi bilo v družih državah ministerstvo kar brž samo odstopilo, — pri nas v Avstriji pa še kaj tacega nismo doživeli. To pa se povsod kaže, da celo politično gospodarstvo je tako, da se situacija vsaki dan presukniti utegne. Naš dragi „Vaterland“ pa vendar včasih kakošno reče, ki je bolj s trte zvita, kakor na fakični stan oprta. Ker ga tudi ustavoverni časnikarji in poslanci njihove vere najbolj beró, včasih s svojimi „novicami“ več škoduje kakor koristi. — Klub državopravne stranke, kateremu je grof Hohenwart prvomestnik, bo menda danes svoja dozdej provizorna pravila konečno rešil v stanovitna, in ker je soba v zbornici poslancev, kjer je tudi ta klub se sbajal, imela „ušesa“, to je, da so nepoklicani poslušali obravnave, zato se je klub preselil v „Hotel Austria“. — V sredo pride v zbornici poslancev prva verska predloga v razpravo, če se ne — odloži še ta dan. Grof Hohenwart, kakor vam je znano, je voljen v odbor za verske predloge. Iz ene undanjih séj tega odbora so ustavoverski časniki raznesli neki njegov govor o konkordatu po vsem napačno. Jaz sem v stanu, njegovo deklaracijo o tej zadevi Vam popolnoma resnično priobčiti; glasila se je tako-le: „Če tudi bi se mogel — kar pa ne morem — vstopiti na stališče, da konkordat pravno ne obstoji več, vendar bi ne mogel državnemu zboru pravice prisoditi, da bi o njem sklepal.“ Ker so si udje „verskega“ pododbora besedo dali, da njegove razprave ostanejo tajne, željno čakamo v zboru slišati govor njegov, ki bode gotovo jako tehten, kakor je vse, kar on govori, ki nikoli ne govori samo zato, da je — govoril, kakor imajo mnogi poslanci navado. Če „Slov. Narod“ iz obravnave državnopravnega kluba kako novico prinese, ne verjemite jej, dokler ni potrjena od druge strani, kajti bolezen „Narodova“ je kronična, — „lažimarazmus“ se imenuje, ki se ne dá več ozdraviti tudi s tistim „Revalessiere Du Barry“ ne, ki ga lahkovernim svojim bralcem ponuja skor vsak dan.

V Gorici 1. marcija. — Politično „staroslovensko“ društvo „Gorica“ je imelo 26. svečana svoj občni zbor. Med tem, ko „Soča“ tako hira, da če sklče občni zbor, zvestih njenih prijateljev pride tako malo, da zbor komaj sklepati more, je v zbor „Gorice“ prišlo 21 duhovnov, 84 pa županov in družih veljavnih posestnikov iz vseh krajev naše dežele. No, to so vam „mežnarji“, kaj ne da? In tako odlični zbor sprejel je vse tri peticije do ministerstva enoglasno. — Tudi v Gorico je iz Ljubljanske „Narodove tiskarne“ prišla glasovita neverska brošura. Ko je nekdo očital društvu, da daje svojo pomoč takim škandalom, priskočil je — kakor „Glas“ pripoveduje — časnik „Soča“ Ljubljanski tiskarnici na pomoč, rekši: „narodna tiskarnica je obrtno podvzetje; kdor plača, tistemu se tiska, kar hoče.“ „Glas“ o takem zagovoru piše tako-le: „Kdor plača toraj, tistemu se tiska; kdor plača, za tistega se piše; kdor plača, za tistega se agituje; kdor plača, za tistega se laže, obrekuje. Plačilo tedaj je kolo, ki žene svobodomiselnih mlh. Res, liberalce ne more jasnejše narisati svojega materijalističnega stališča, ko s tem, da reče: „kdor plača, ta me ima.“

Od Kope 1. marca. Ž. (Sad liberalnih lučnjakov.) Bival je v jeseni nekatere dni nek merjevček, kakor jim na kmetih pravimo, v M. vasi, ter pil in jedel, kar je ondotna uboga kréma premogla. Veliko je vedel zvečer pri kozarcu blesti in blebetati o „neue Forschungen der Wissenschaft“, ktero edino M. šola predava. Vedel je do pičice, od kod vetrovi prihajajo in kam jim je pot, potrese je poslednjega vzroka iz-

duhtal, daljavo vsake zvezde zmeril, vreme vsaj za mesec prerokovati znal, celo grom in strelo je imel popolnoma v oblasti, — sploh, slišal je travo rasti. Pri tem pa ga je posebno veselilo, da je mračnjaškim črnuhom (saj veste, kdo so to!) kako brco pritiskil, ker njih večina je še iz stare šole, iz katere so zgoli cepci in bedaki prihajali, ki niso drugega slišali, nego rožlanje peklenskih parkeljnov in petja nebeškega petelina, da še dan danes s temi blodnjami in marnjami ubogo priprosto ljudstvo sleparijo in peharijo! Ta tako učeni mladi merjevček je pa še več znal, kajti v liberalni šoli se je naučil prislovice: „Jej, pij, pa dobre volje bodi, če plačaš ali ne, zakaj to oboje je prekmeko; zato pa jaz, ki sem merjevček v gosposki suknjici, in bi kot iz liberalne M. šole tudi rad bil med „Plahtovci“, ne bom nič plačal. — In res, zapustil je v revni krčmi nad 20 gold. dolga in odrinil tje nekam v — deveto deželo. Sedaj uboga krčmarica za njim pisari, prosé za Božjo voljo krvavih krajcarjev, a ne vem povedati, če si je s svojo „Wissenschaft der Neuzeit“ vže toliko prislužil, da bi se bil takih nadležnih kmečkih pisem odkrižal. Zato prijatelji! „Po njih sadu jih bote spoznali!“

Iz Suhora pri Metliki 1. marcija. — Suhorski fari je gosp. Feliks Hess, Metliški župan, ki jej je že večkrat veliko dobrega storil, v spomin 25letnega vladarstva Njegovega veličanstva cesarja Franc Jožefa daroval 40 gold. za naše novo šolsko poslopje. V imenu cele fare se mu očitno zahvalujem, ter rečem: Bog mu povrni stotero! Pač bi potrebovali za zidanje nove šole že mnogo dobrotnikov, kajti naša revna fara iz lastne moči ne bo premogla teh stroškov nositi, akoravno smo že od verskega zaklada veliko podporo dobili.

Martin Tomc, fajmošter.

Iz Kamnika 26. sveč. — Pri naši cenilni komisiji ni nobenega referenta in namesti njega daje finančni komisar Kauschegg razjasnila v cenilnih zadevah. Ali je pač on kos temu opravilu? — vsaj to se nam je povedalo, da on je bil voditelj gosp. marquisu Gozani-u in gosp. Rusu psi računstvu tako silno visocih tarif, da jih je c. kr. deležna komisija skor za 4 gold. znižati morala, in vendar se nam še zdaj ne dozdeva primerna dejanskim razmeram. Zato je menda to le šala bila, če se je nekomu reklo, da mora sam komisijske stroške plačati, ako brez vzroka (unbegründet) reklamira; vsaj ne moremo verjeti, da bi kdo, ki je le enkrat postavil v rokah imel, v resnici kaj tacega misliti mogel. Kdor ima kakošno zemljišče, od katerega davek plačuje, ima tudi pravico pritožbe brezplačne. Zato bilo bi svetovati menda tudi pri vas v Ljubljani na Poljanah znanemu „spassvogel-nu“, naj bi v tako resnih zadevah burk ne bril! „Spassvogel hin, Spassvogel her“, — davki niso špas!

Iz Notranjskega 27. sveč. *) — Tu pri nas gosp. cenilni referent v Postojni pa rad postreže vsacemu, kdor o cenilnih zadevah kaj popraša, pa tudi na mapi pokaže, kje so dotični razredi vsake dobrote postavljeni, in kje so izgledni kosi. Nismo čuli tukaj nobene pritožbe enake vrste dosedaj, kakor jih „Novice“ iz Ljubljanske okolice objavljajo. **)

Iz Ljubljane. (Iz seje odborove družbe kmetijske), ki je bila pod predsedstvom barona dr. Wurzbacha 1. dne t. m., naznanjamo sledeče. Dr. Jan. Bleiweis bere najpred pismo, v katerem se minister kmetijstva družbi

*) Na pust spominjati se zdaj, bilo bi vendar „post festum“. Prosimo drugi pot.

**) Kakor slišimo, se zdaj tudi tukaj postreže ljudem. Vred.

toplo zahvaljuje za poslane na Kranjskem navadne pluge v zbirko zgodovinsko. Pismo se radostno na znanje vzame in po predlogu odbornika Šolmajerja zahvalno pismo sklene za dr. Papeža, ki je našo domačo plužno vprego naslikal. — Od ministerstva družbi poslana dr. Röslerjeva brošurica o trtni uši (phyloxera vastatrix) se razdeli med podružnice, kjer vino raste, in pa dá tudi vinski šoli na Slapu. Pri tej priliki nasvetuje odbornik vitez Gutmansthal, naj odbor pozveduje, ali se ni lani nikjer pokazala kužna trtna bolezen (oidium Tukeri)? — Knjižica Trientelnova „o gozdni stelji“, od katere je ministerstvo kmetijstva družbi poslalo 300 nemških iztisov za razdelitev, je tako podučna tudi za naše kraje, da je odbor sklenil napraviti posnetek iz nje in ga predstaviti v slovenski jezik, ako sl. ministerstvo dovoli v ta namen 60 gold. podpore. — Domoljubna ponudba gosp. tehnika Zmrzlikarja v Gradcu, da hoče spisati brošurico o hmeljoreji, če družba misli, da ima pridelovanje hmelja kako prihodnost v Kranjski deželi, se ni sprejela in sicer zato ne, ker na Dolenskem, kjer je posebno ugoden kraj za hmelj, so po poročilih gosp. Vičelna, dr. Orla, viteza Gutmansthala, Šolmajerja, prejšnja in zadnja leta na nekaterih krajih narejane skušnje brez vspeha in koristi ostale. — Vsled poročila gosp. župnika Grudna v Belicerkvi, ki ga je odbornik Vičel iz lastnega prepričanja popolnoma potrdil, se je gospodarju Gašparju Dežmanu iz Sela za lično, 85 sežnjev dolgo in primerno široko živo glogovo mejo podelilo pohvalno pismo in 20 gold. premije. — Poročilo Goriške in Isterske družbe kmetijske o tem, kje se zdravo seme svilnih črvičev dobí, je bilo na znanje vzeto, končni sklep pa o subvenciji za svilorejo je bil prepuščen subvencijskemu odboru. — Naročilo gosp. učitelja Saje-ta o drevji in semenu je bilo administratorju družbinega vrta g. Šolmajerju izročeno, isto tako tudi prošnja podružnice Kočevske. — Gosp. Šolmajer poroča o preiskavi nekega gospodarja na Gorenškem, ki je lani nekoliko Belanskih goved, ki jih je družba prodala, kupil, pa nekatera spet prodal. Da s tem, ako kdo kupi goveda, ki se za polovico one cene prodajajo, kakor jih je družba kupila, pa jih iz dežele naše prodá ali pa mesarju domá, se nikakor ne doseže cilj in konec državne subvencije, zato naj nihče kaj tacega ne stori, kar mu pozneje prizadene velike sitnosti. Boljo živino iz družih dežel ravno zato družba kmetijska naša kupuje v deželo, da se domače naše pleme boljša, zato mora tudi za pleme ostati. — Gospodje Janežič Emil, grajsčak v spodnji Preravi, Klinec Jožef, župan v Gorenjem Polji, Lušin Janez, župan v Št. Jerneji, Hruša Jožef, kontrolor c. kr. dvornega kobilstva v Prestranku, dr. Maršal v Trebnem, Valoh Jakob, posestnik v Hrušici, in Zagorc Jožef v Šent Jerneji so bili za ude družbe kmetijske sprejeti.

— Ministerstvo kupčijstva je potrdilo novo volitev gosp. V. C. Zupana za predsednika in gosp. J. N. Horaka za podpredsednika kupčijske in obrtnijske zbornice.

— (Iz seje deželnega odbora 27. febr.) Sklep občin Cirknik in Št. Rupert za zedinjenje v eno občino se je v porazumljenji s c. k. deželno vlado potrdil. — Pritožba občine Ž. v Ljubljanskem okraji zoper postopanje rubežnih organov 30. januarja t. l. pri kmetu J. J. iz vasi Kl., kateremu so zaradi 9 gld. občinskega davka, ki ga ni bil on dolžan plačati, zarubili in odgnali brejo kravo, da-si tudi je bilo dosti druge živine v hlevu na izbiri, ter je krava potem zavrgla, se je izročila c. kr. okrajnemu glavarstvu v preiskavo, obenem pa tudi deželna vlada naprosila, naj čuje nad postopanjem rubežnih gosposkinih ljudi, da te službe ne

opravljajo taki, ki za tako opravilo niso pripravi ali premalo podučeni, ker tudi sila mora svoje meje imeti.

— (*V arheologični kongres (zbor) v Kijevu na Ruskem*), ki se pod predsedstvom Njegove carske visokosti velikega kneza Konstantina Nikolajeviča ²/₁₄. avgusta t. l. začne in 23. avg./4. sept. konča, je povabljen tudi dr. Jan. Bleiweis. Oficijelni jezik kongresa je ruski, vendar se učenjaki tuji in pa Slovani drugi morejo poslužiti svojega jezika.

— (*Preskušnje učenk na tukajšnji porodolovni šoli*) so bile pretekli teden po končanem šolskem polletju, ki je predpisano za babice s slovenskim učnim jezikom. Izprašanih je bilo 7 Hrvatice, 6 pa Kranjci, med katerimi jih je 10 preskušjo prav dobro in dobro prestalo. Poleg profesorja dr. Valente sta izpraševala vodja te šole in vladni svetovalec dr. vitez Stöckel in pa dr. K. Bleiweis, primarij deželne bolnišnice. — Zdaj se začne drugo polletje za babice z nemškim učnim jezikom. Hrvatice zmirom zahaja precejšno število v Ljubljano deloma za to, ker je šola na dobrem glasu, deloma zato, ker je slovenski jezik tako soroden hrvaškemu, da se Hrvatice tukaj skoro tako, kakor v materinem jeziku zamorejo izučiti babištvu.

— (*Iz oporoke gosp. Adreja Vitenca*), znanega glasovirarja v Ljubljani, ki je, 72 let star, 24. svečana umrl, kaj gotovega zvedeti, bo mikalo marsikoga naših bralcev, posebno pa št. Viščane poleg Ljubljane. Marljivi, v svoji obrtniji izvedeni mož, ki je zelo varčno živel, zapustil je lepo premoženje, večidel v obligacijah in akcijah, v znesku po kurzur računjenih, s 76.827 gld., vrh tega pa tudi 14 glasovirov (klavirjev), s katerimi je kupčeval, ki so tudi nad 2000 gold. vredni. Zanimiva je Vitenčeva oporoka posebno v tem, da je poleg 6 otrok svojih ranjeh bratov kot 7. dediča svojega premoženja postavil šolo v št. Vidu, ki je njegov rojstni kraj bil. Vsacemu dediču je zapustil obligacijo po 1000 gold. in šolskemu zakladu št. Viškemu tudi 1000 gold., katerih obresti se imajo za učitelja porabiti. Kedar gori omenjeni otroci njegovih bratov pomrjé, ostane pa vse premoženje lastnina št. Viške šole, od katerega se pa le obresti smejo rabiti, kapital mora ostati za večne čase. Posebno naj se po volji njegovi skrbí za dobro plačo učiteljem; za nemški jezik naj se tudi en učitelj posebej nastavi, ki mora biti pošten mož, pa otroke tudi podučevati v poljedelstvu in gozdarstvu. Višemu šolskemu vodstvu št. Viške fare zato naroča, naj si prizadeva, da se oporoka njegova kmalu izvrši. „Za Dravljje in Glince — pravi — bila bi ljudska šola z enim razredom potrebna; kedar Dravljani in Glinčani do tega pridejo, da si naredé šolo, imajo oni na obresti mojega kapitala tudi nekoliko pravice; pri podružnicah bi učitelj tudi že mogel biti mežnar.“ Zakladu čitalnice Ljubljanske in filharmoničnega društva je volil po 100 gold. Grobni napis slovenski si je v oporoki sam napravil tako le: „Prebivališče Andreja Vitenca, kateri je po mnogih težavah tega življenja 24. febr. 1874 umrl, rojen 15. nov. 1802.“ Počivati je hotel zraven svoje žene, ki je že pred njim umrla, in katero je tudi v št. Vidu pokopati dal. Njegov rojstni kraj mu je bil čez vse, in o tem lep izgled drugim. — Gosp. notar dr. Zupanec bo gotovo skrbel, da se volja ranjcega v vsem natanko spoštuje.

— Po vseh vogalih mesta je nabit in v „Laib. Ztg.“ oklican razglas, po katerem c. k. deželna vlada prepoveduje nabiranje podpisov na resolucijo, ki jo je sklenilo politično-katoliško društvo v Ljubljani o verskih predlogah, ki so državnemu zboru predložena v obravnavo. Prepoved se opira na §§. 7. in 11. ces. ukaza od 20. aprila l. 1854., po katerem nabiranje podpisov spada pod kazn. — Veliko senzacijo je nare-

dila ta prepoved, in to iz različnih obzirov. Razglas vladni je zagledal beli dan samo v nemškem jeziku; po takem bi se utegnili misliti, da ni namenjen našim ljudem, ki ne umejo tujega jezika. Al kdor bi tako mislil, motil bi se hudo; §§. 7. in 11. omenjenega ukaza od leta 1854 ne bi delala razločka: ali umeš nemški ali ne, zapadel bi kazni; zato naj podpisov nihče ne nabira, da ne zapade kazni. Od druge strani pa so sami liberalci „vom reinsten Wasser“ nevoljni, da vlada danes, ko se Avstrija proklamuje za obljubljeno deželo, „wo die Freiheit wie Milch und Honig fließt“, nazaj sega v ukaz (ne postavu) iz časov Bachovega absolutizma! Ko bi državnemu zboru predloženi načrti že postave bile, zahtevalo bi spoštovanje postav, da se dejanski uporne dela zoper nje; al zdaj so le še načrti, ki jih državni zbor sprejme ali ne sprejme in Njegovo Veličanstvo potrdi ali ne potrdi, in vendar, ko je še vse negotovo, se sl. vlada že boji podpisov! Pa še več. Načrti verskih postav niso toliko emanacija ministerska, kakor sad onega današnjega liberalizma, ki se iz Pruskega sili v našo Avstrijo. In ko bi tega liberalnega tiščanja ne bilo in bi bila drugačna večina v državnem zboru, še bi Mühlfeld v grobu ne imel veselja, da državni zbor obravnava njegove ideje. In končno: ko bi pa podpisi bili za obveljavo teh načrtov, ali bi nabiranje podpisov tudi bilo prepovedano? „Ja, Bauer, daß ist was anderes“ — nam je rekel nek srednje-liberalen mož. V vsem tedaj konstatira ta prepoved to, da ne bi bila Dunaju dobro došla novica, ako bi se bilo slišalo, da Kranjska dežela v veliki večini hoče dati cesarju, kar je cesarjevega, a tudi cerkvi, kar je cerkvenega. Skrajni čas bi bil tedaj, da pri tej priliki, ko pridejo verske postave v obravnavo državnemu zboru, kdo naših ondi vpraša: kako dolgo bode še veljal ukaz, ki bode 20. dan prihodnjega meseca aprila že obhajal svojo 20letnico?

— (*Ženski polom v Ljubljani pred sodnijo.*) 25. februarja se je pričela in v 3 dneh končala pred deželno sodnijo končna obravnava, kakoršne še ni bilo v Ljubljani. Zatoženki, priče in poškodovani, — vse to je skoro brez izjemka ženskega spola in — kar dela pravdo še bolj zanimivo — iz tako imenovanih „boljših in omikanih“ krogov. Prva zatoženka, supruga trgovca z lesom, Reza Aristoteles, se je imela pred sodnijo, kateri predsednik je bil dež. sodije svetnik g. Rome, zagovarjati zavoljo goljufivih dolgov, ki jih je naredila čez 34.000 gold., da si je imela komaj le 300 gold. premoženja. Zagovornika si je poklicala iz Gradca in sicer kot zagovornika večih hudodelnikov znanega dr. Kozjeka. — Druga zatoženka je bila neka Ana Riesner, po domače „Rižnarca“, znana denarna mešatarica v Ljubljani, ki je Aristotelovki pomagala ljudi oslepariti za 11.000 gold.; zagovarjal jo je dr. Rudolf. — Reza Aristoteles, 48 let stara Nemka, v Minihovem na Bavarskem rojena, je začela malo po malem; samo 100 gold. je bil prvi znesek, katerega je za mesec dni vzela na posodo in plačala za ta kratek čas 5 gold. obresti, ravno toliko pa Rižnarci za posredovanje. Ko preteče mesec, pa ni imela denarja, da bi vrnila posojilo ali plačala še za mesec obresti, naredila je kar brž nov dolg 100 gold. pod enakimi pogoji in podaljšala prvo menjico. To je šlo tako naprej; ker je dajala velike obresti in dobro mešetarino ter pravila, da na posodo vzeti denar rabi njen mož za kupčijo z lesom, katera jej še večje obresti nese, jej od konca ni bilo težko novcev dobivati na posodo. A obresti, ki so z mešetarino vred znašale do 12 gold. od 100 na mesec dni, požirale so čedalje več denarja in tako je morala Aristotelovka stopiti v zvezo z vsemi znanimi mešetaricami, izmed katerih so jej Antonija Izatiška, Flora

pl. Gariboldi, Komelli in Rižnarca največe zneške preskrbovale. — Vendar čez dve leti postanejo „gospé“, ki so na ta način skrivaj z denarjem tržile, nezaupljive, na menjice gospé Aristotelovke se je težko denar dobival in preti la je poguba. V tej stiski jame Aristotelovka po nasvetu Rižnarce in z njeno pomočjo menjice ponarejati, to je, podpisavati imena drugih oseb, ki za to niso nič vedele. Se vé, da je morala ta goljufija kmalu na dan priti in prišla je, ko je glavna mešetarica Izatiška nagle smrti umrla in njena zapuščina prišla v konkursa. Ko ste goljufici Aristotelovka in Rižnarca videli, da ni več pomoči, prikrivati sleparstvo, hočete v vodo skočiti, najprej v Savo, katera se jima je menda premrzla zdela, potem pa v Blejsko jezero, ki pa jima je morebiti pregloboko bilo. Zato ste si premislili. Zdajci pa so začele ponarejene menjice na dan prihajati in nekaj jih je zamenila sama za prave lastne, nekaj pa jih je obljubil gosp. Aristoteles poplačati. Tudi sodnji se naznani ta goljufija, in ona dá zapreti goljufici. — Preiskava je še le spravila na dan vse sleparsko početje in h konečni obravnavi je bilo povabljenih 23 poškodovanih prič, med temi 21 ženskih. Obravnava bila je jako drastična slika Ljubljanskih socialnih razmer, kajti gospé iz „boljših krogov“ so pripovedovale, kako so se dale zapeljati po velikih obrestih (60 do 120 procentov na leto), da so izročile svoj denar tej ženski, deloma neposredno, deloma po mešetaricah. Nekateré teh „gospej“ tržujejo že več let z denarjem in jemljó enake obresti, Aristotelovka sama je sodnji povedala, da je neki gospej Pascali v kratkem času od posojenih 1300 gold. plačala 1800 gold. obresti in mešetarici čez 900 gold. Takih „usmiljenih“ gospá bilo je mnogo, ki so na ta način iskale postranskega zaslužka; vse pa niso znane, ker so se nekatere sramovale. Vmes je pa tudi nekaj revic, dekel, samice itd., ki so prišle ob ves svoj krvavo zaslužen denar. Iz tega se vidi, da je Aristotelovka jemala denar, kjer ga je dobila; vendar pa ni imela od vsega tega veliko, ker je potrosila vse za obresti, mešetarino in loterijo. Izid obravnave, pri kateri je bilo jako veliko občinstva, med njim lepo število tako imenovanih pijavk ali oderuhov, je bil ta, da ste bili ženski krivi spoznani hudodelstva goljufije in obsojeni vsaka na dve leti težke ječe, ktero ste tudi koj nastopili. Zagovornik Aristotelovke, dr. Kozjek se je zgovorno potozal za svojo varvanko, pa tudi ni si mogel kaj, da ne bi bil celó pri tem čisto nepolitičnem slučaju pokazal nemškega liberalstva, zato je vsekali parkrat po strani po duhovščini, se ve da „nie ohne dieses“. Dr. Rudolfu se ni poljubilo veliko govoriti. — Tako je tudi v Ljubljani denarni polom zahteval svojo žrtev. Upajmo, da bo vtisk te pravde blagonosen za naše mesto in tiste „kroge“, ki so po ti dogodbi bili postavljeni na luč, katere so se tako zeló ogibali. Svet pa pozná tiste „usmiljene sestre“ in se jih bo vedel ogibati na svojo korist. Le eno vprašanje naj nam bode konečno še dovoljeno: ali bi bili doživeli ta škandal, ko bi ne bil „liberalizem“ odpravil postave, da se tak kaznuje, ki prevelike obresti (činže) od posojila svojega zahteva in ljudi odera? Ali bi bili ti ženski zabredli v ječo? ali bi bile omenjene reve zgubile svoj krvavo zaslužen denar, ko bi postava od odertije (Wucher) še veljala, kakor je veljalo nedavnega časa? Dandanes sme vsak ljudi oderati, kakor mu drago in od 100 gld. zahtevati na mesec 5, 10 ali 50 gold. procentov. Živela odertija — pod krilom postave! To je morala iz današnje obravnave. Pa še nismo pri kraji.

— (Mestni magistrat) naznanja, da zapisnik volilcev za letošnjo volitev mestnih odbornikov v mestni pisar-

nici do 20. dne t. m. za splošni pregled odprt leži. Vsak za volitev opravičeni mestjan ima pravico pritožiti se zoper ta zapisnik, ako meni, da je kdo vpisan, ki nima volilne pravice, ali kdo izpuščen, ki ima pravico, ali ni v pravi volilni razred vrstjen. Ta reklamacija mora pa zadnji čas do 20. dne t. m. magistratu ustmeno ali pisмено predložena biti, sicer pozneje ne veljá. — Naj tedaj vsak, ki ima volilno pravico, pa le količkaj misli, da morebiti ni prav vpisan v vrsto volilcev, se za trenutek potru di na magistrat, pa pogleda zapisnik.

— Danes popoldne imate v čitalnični dvorani dve „Matici“ občni zbor: „Matica slovenska“ ob 3. uri popoldne, „Matica glasbena“ pa ob 7. uri. „Matica glasbena“ končá zborovanje svoje z večerno zabavo v čitalnični restavraciji.

— (Le tako naprej!) Iz Kranja slišimo, da na ondašnji gimnaziji delajo na to, da bi dijaki v delavnikih celó nikoli k maši ne šli! No, se ve da, če marsikak učitelj tudi v nedeljo ne vidi cerkve, zakaj bi učenci v delavnikih hodili k maši?!

— (Čitalnica napravi „besedo“) prihodnjo nedeljo zvečer ob 7. uri. Program obeta jako prijeten večer. Ta-le je: 1. Winter — „Slavjanska domovina“, poje moški zbor. 2. a) Kamilo Mašek — „Zvezdi“ in b) Fleišman — „Pod oknom“, pesmi za sopran, poje gospodičina Namrè. 3. Beethoven — Trio za glasovir, gosle in violončel, igrajo gospodičina Melanija Hohnova in gospoda Šantel in J. J. 4. Kamilo Mašek — „Pri zibelki“, čveterospev. 5. Fr. List — Po motivih opere „Freischütz“, igra na glasoviru gospodičina Melanija Hohnova. 6. Benj. Ipavic — „Popotnica“, poje moški zbor. 7. „Nič otrok“, vesela igra v 1 dejanji od J. Rosen-a. — Začetek ob 7. uri zvečer.

— (V slovenskem gledišči) se je preteklo nedeljo kazala Weilenova drama „Edda“ in sicer prav dobro in v dovolj polni hiši. Med igralci in igralkami omenimo gg. Schmidta, Nollija, Kocelja, gospé Tomanove in gospodičine Podkrajšekove. Pristavimo še, da se nam je boj v konečnem prizoru zadnjega dela, ko Frizijani napadejo vojake Karpezanove, malo preveč „kranjski“ zdel; mi našim fantom tako verjamemo, da imajo „korajžo“, ni treba na odru je tako kazati, da se v tragičnem prizoru občinstvo smeje. — V soboto 7. dne t. m. se bodo predstavljale tri nove igre: „Osem dni pаметen“, šaloigra v 1 dejanji, „Marcel“, drama v 1 dejanji in „Na deželi“, burka v 1 dejanji. Zamiva bo toraj predstava dosti in tudi različnost v igran, da se vstreže različnemu okusu občinstva.

— (Poberki iz časnikov.) „Tagblatt“ kliče po policiji! Procesije, ki jih za odvrnenje kužnih bolezni, katere že več časa razsajajo v Ljubljani in po celi deželi, kakoršnih najstareji ljudje ne pomnijo, napravljaja pobožni narod naš, so mu strašen trn v peti, zato kriči: „neumni ljudje se prehladijo pri procesijah in zbolijo še le zavoljo njih; prepovejte jih!“ Ta klic je gotovo spet na gosp. kneza Metternicha obrnjen, ki je prepovedal znano nabiranje podpisov. Ko bi „Tagblattovci“ res skrb imeli za zdravje našega ljudstva, no — rekli bi — prav imate, da ljudi opominjate, da se ne prehladijo; al vsaj je „Tagblattovcem“ toliko mar za zdravje ljudstva, kakor za lanski sneg, njim so le procesije trn v peti; strašno jih namreč jezí to, da je še tako veliko pobožnega naroda v Ljubljani. Ko bi „Tagblattu“ res bilo zdravje Ljubljancanov pri srcu, moral bi bil že o pustu oglasiti se, ko so plesalci in plesalke peš in v vozovih dirjali ne strelišče in druga plesišča. Al takrat ni videl zdravja Ljubljancanov, kajti ni opominjal ljudi, naj ne hodijo na ples, marveč jih je še vabil — na prehlajenje.